

MICHAŁ RUSINEK

PODBIPIĘTA

CZYLI
CO SIĘ KRYJE
W NAZWISKACH

ILUSTRACJE:
JOANNA RUSINEK

PODBIPIĘTA

CZYLI
CO SIĘ KRYJE
W NAZWISKACH

Ilustracje, projekt i łamanie: Joanna Rusinek • Opieka redakcyjna: Aleksandra Wójcicka, Maja Dobkowska • Adiustacja: Aleksandra Kleczka • Korekta: Karolina Wąsowska • Opieka techniczna: Dawid Kwoka, Maria Gromek • Copyright © by Michał Rusinek • Copyright © for the Polish edition by SIW Znak sp. z o.o., 2022 • Przeczytaj, co o książce sądzą inni czytelnicy, i oceń ją na lubimyczytac.pl • ISBN: 978-83-240-7584-3 • Książki z dobrej strony: www.znak.com.pl • Więcej o naszych autorach i książkach: www.wydawnictwoznak.pl • Społeczny Instytut Wydawniczy Znak • 30-105 Kraków, ul. Kościuszki 37 • Dział sprzedaży: tel. 12 61 99 569 • e-mail: czytelnicy@znak.com.pl • Wydanie I, Kraków 2022 • Druk i oprawa: Perfekt

MICHAŁ RUSINEK
PODBIPIĘTA

CZYLI
CO SIĘ KRYJE
W NAZWISKACH

KONSULTACJA:
dr ARTUR CZESAK

Każdy i każda z nas ma imię (co najmniej jedno) i nazwisko. Imię wybrali nam zapewne rodzice, nazwisko zaś – odziedziczyliśmy: nie da się go wybrać (choć, na upartego, można zmienić). W nazwiskach kryje się historia, nie tylko prywatna – także historia miejsca, z którego pochodzi nasza rodzina, zawód wykonywany przez jakiegoś naszego przodka albo jego przezwisko, czyli taki dawny „nick”. Nazwiska tradycyjnie dziedziczone są „po mieczu”, a więc od taty; tata dostał swoje od dziadka, czyli własnego taty, a dziadek od pradziadka. I tak dalej... Ale właściwie: jak daleko? I skąd się wzięło nasze nazwisko? Spróbujemy odpowiedzieć na te pytania.

Nazwiska noszą oczywiście nie tylko mężczyźni, ale w książeczce tej znajdziecie je w formie męskiej, bo jest to – w naszej kulturze – forma podstawowa. Jeśli w rodzinie państwa Nowaków rodzi się syn, to dziedziczy on po tacie takie samo nazwisko. Jeśli urodzi się córka, to – według dawnego zwyczaju – powinna nosić nazwisko Nowakówna. A jej mama – czyli żona pana Nowaka – to Nowakowa. W języku angielskim taką samą funkcję pełniły formy Mrs. (żona) i Miss (córka). Teraz takie formy są już rzadkie: w języku polskim i córka, i żona pana Nowaka również noszą nazwisko Nowak, a w angielskim pojawił się skrót Ms., który po prostu określa płeć, a nie informuje, czy kobieta ma męża, czy nie. Bo co komu do tego?

Ale wróćmy do naszej książeczki. Nie opisuję w niej oczywiście wszystkich nazwisk, które można znaleźć w Polsce i u Polaków mieszkających za granicą, ale omawiam te najbardziej typowe (i kilka nietypowych, ale ciekawych). Może znajdziecie w niej i Wasze? Żeby się przekonać – przeczytajcie ją całą lub zajrzyjcie do indeksu. Jeśli Waszego nazwiska tam nie ma, to może sami spróbujecie przyrzeć mu się przez lupę, by się przekonać, co się w nim ukrywa? Na końcu znajdziecie wskazówki, jak to zrobić.

M.R.

MACIEJ ROBERT, CZYLI KIEDY IMIĘ JEST NAZWISKIEM

Chyba najczęściej nazwisk w Polsce (i nie tylko) pochodzi od imion. Dlaczego? Po prostu pewne imiona zmieniały się w coś w rodzaju przezwisk, za pomocą których kogoś określano. W ten sposób stawały się nazwiskami. W niektórych przypadkach imiona w nazwiskach są widoczne na pierwszy rzut oka, jak na przykład w przypadku Macieja Roberta, w innych – są nieco bardziej ukryte. I na te właśnie spójrzmy na początek.

Bieniek – pochodzi od imienia Benedykt.

Biernat – od imienia Bernard.

Jędraszewski, Jędrzejczyk –
od imienia Andrzej,
czyli inaczej: Jędrzej.

To niestety koniec bezpłatnego fragmentu. Zapraszamy do zakupu pełnej wersji książki.